

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2016. május 11.

TÁRSADALOMISMERET

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI ÉRETTSÉGI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

**EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA**

AZ ÍRÁSBELI VIZSGA ÉRTÉKELÉSÉNEK ÁLTALÁNOS SZEMPONTJAI

A vizsgázó teljesítményének értékelését nem befolyásolhatja, ha a vizsgázó véleménye eltér az általánosnak tekinthető megközelítéstől.

A vizsgázó teljesítményének értékelésére nem lehet hatással, ha az értékelők személyes értékítélete eltér a feladatban tárgyalt probléma, kérdés, jelenség általánosnak tekinthető megítélésétől.

A javítási-értékelési útmutató címszavakban közli az esszé és esetelemzés megoldásának lehetséges tartalmi összetevőit. Az ettől eltérő jó megoldást el kell fogadni.

A dolgozatot piros színű tollal kell javítani és a tanári gyakorlatnak megfelelően jelölni a súlyosabb helyesírási, nyelvhelyességi stb. hibákat.

A feladatok alatt található négyzetben az elérhető maximális pontszám van feltüntetve, az értékelő a mellette levő üres négyzetbe írja az általa megállapított pontszámot.

Amennyiben a vizsgázó a II. rész mind a két (A. és B.) feladatsorából oldott meg feladatokat, és nem állapítható meg egyértelműen, hogy melyiknek az értékelését akarta, az érettségi dolgozatot értékelő tanár feladata annak eldöntése, melyik megoldás a tartalmasabb, majd azt értékeli.

Egyes esszéfeladatoknál a tanuló két kérdés megválaszolása közt választhat, de csak az egyik téma kidolgozásáért jár pont. Amennyiben tévedésből mind a két feladatot megoldja a vizsgázó, és nem jelöli áthúzással, melyiket értékeljék, az érettségi dolgozatot javító tanár dönti el, hogy melyik feladat kidolgozásáért jár több pont és azt veszi figyelembe.

Amennyiben bármely feladat értékelésénél a témataartás kompetenciát nulla ponttal értékeli a javító, azaz úgy ítéli meg, hogy a vizsgázó egyáltalán nem a megfogalmazott feladatot oldotta meg, a feladat egészének értékelése nulla pont, más kompetenciára vagy szempontra pontszám nem adható.

Egyes feladatoknál a könnyebb differenciálhatóság érdekében a feladat részpontszámainak összegét osztani kell kettővel.

Az adható fél pontok miatt előfordulhat, hogy a vizsgázó által elért összpontszám nem egész szám. Ebben az esetben kerekítést kell végezni. A kerekítést nem feladatonként, hanem csak egyszer, a feladatonként elért pontok összeadása után kell elvégezni, a végső pontszám megállapításához!

Az értékelő a javítás, értékelés végeztével kitölti a vizsgázó által elért összpontszámot tartalmazó táblázatot.

I. rész**Társadalomismeret és jelenismeret****1. Esszé**

Szemponatok, kompetenciák	A) A bankok szerepe a piacgazdaság működésében	Maximális pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	2
A feladat megértése, témátartás	A válasz valóban a bankok piacgazdaságban betöltött szerepére fókuszál.	2
Lényegkiemelés, a témának megfelelő tények, összefüggések, gondolatok, megállapítások megfogalmazása, általánosítás	A feleletben a vizsgázó lényeges elemeket emel ki. Pl.: meghatározza a bank fogalmát, különbséget tesz a banktípusok között (központi bank, jegybank, kereskedelmi bank stb.), bemutatja a típusokhoz tartozó különböző szerepeket és ezek hatásait a piacgazdaságban. Utalhat a bankrendszer és a politikum különböző szintű összefüggéseire, beszélhet a jegybanki függetlenség fontosságáról.	3
Az ismeretek mélysége, az adott tudománynak megfelelő tárgyi tudás, a szakmai nyelv használata	A feleletből megállapítható, hogy a vizsgázó megfelelő tárgyi tudással rendelkezik a bankok piacgazdaságban betöltött szerepéről. Használja a monetáris politika, infláció, beruházás, hitelbank, jegybank, infláció, infláció korlátozása, bankjegykibocsátás, hitelkihelyezés, finanszírozás, pénzügyi válság, felelőtlen hitelkihelyezés stb. kifejezéseket.	3
A megközelítés sokszínűsége, komplexitása	A válasz legalább kétféle megközelítést tartalmaz. Pl.: írhat a bankok gazdaságfejlesztő tevékenységéről, kultúrapártoló, mecénási szerepéről, de beszámolhat a felelőtlen hitelkihelyezések hatásairól vagy az egyoldalú szerződésmódosítások és egyenlőtlen feltételek hatásairól.	3
Önálló vélemény megalkotása, a téma aktualizálása (életszerű, saját vagy a médiából ismert példák alkalmazása)	A vizsgázó önálló véleményt fogalmaz meg, és azt meg is indokolja. Életszerű példákat hoz. Legalább két, a médiából vagy saját környezetéből megismert mintát említ.	2
	Összesen	15

Szempontok, kompetenciák	B) A tömeg tájékoztatás szintjei	Maximális pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	2
A feladat megértése, témátartás	A válaszban a vizsgázó a tömeg tájékoztatás különböző szintjeire fókuszál.	2
Lényegkiemelés, a témának megfelelő tények, összefüggések, gondolatok, megállapítások megfogalmazása, általánosítás	A feleletben a vizsgázó lényeges elemeket emel ki. Pl.: meghatározza a tömeg tájékoztatás fogalmát, jelzi annak különböző szintjeit a helyi médiumoktól kezdve a megyei, regionális és országos tájékoztató eszközökön át egészen a globális médiáig. Elkülöníti az egyes szintek feladatait, szerepüket a mindennapi élet formálásában. Bemutatja, milyen széles eszköztár áll a tömeg tájékoztatás rendelkezésére a kiragasztott plakátoktól egészen az egész világon sugárzó adókig.	3
Az ismeretek mélysége, az adott tudománynak megfelelő tárgyi tudás, a szakmai nyelv használata	A feleletből megállapítható, hogy a vizsgázó megfelelő tárgyi tudással rendelkezik a tömeg tájékoztatás szerepéről. Használja a helyi és globális médiumok, rádiók, tv-adók, tv-adások, nyomtatott és elektronikus média, információrobbanás, a tájékoztatók felelőssége, közszolgálat, hírforrások, nyilvánosság stb. kifejezéseket.	3
A megközelítés sokszínűsége, komplexitása	A válasz legalább kétféle megközelítést tartalmaz. Pl.: a történeti nézőpont alkalmazása követése mellett szinkron összehasonlításokat is tesz, a kérdést a különböző méretű közösségek és a tájékoztatók szemszögéből vizsgálja, beszél a tömeg tájékoztatás pozitív és negatív hatásairól.	3
Önálló vélemény megalkotása, a téma aktualizálása (életszerű, saját vagy a médiából ismert példák alkalmazása)	A vizsgázó önálló véleményt fogalmaz meg, és azt meg is indokolja. Életszerű példákat hoz. Legalább két, a médiából vagy saját környezetéből megismert példát említ.	2
	Összesen	15

2. Forráselemzés

Szemponatok, kompetenciák	A szakszervezetek szerepe	Maximális pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	2
A feladat megértése, témátartás	A válaszban a szakszervezetek szerepét elemzi, kitérve a megadott elemzési szempontokra.	1
Lényegkiemelés, a témának megfelelő tények, összefüggések, gondolatok, megállapítások megfogalmazása, általánosítás	A feleletben a vizsgázó lényeges elemeket emel ki. Pl.: bemutatja a szakszervezetek klasszikus érdekvédelmi tevékenységét, ezek formáit és eszközeit, ír azokról a kérdésekről, amelyekben a szakszervezetek jellemzően véleményt szoktak nyilvánítani, szól a taglétszám és az érdekvédelem lehetőségeinek összefüggéseiről, összefoglalja azokat a problémákat, amelyekkel korunkban a szakszervezeteknek meg kell küzdeniük.	3
Az ismeretek mélysége, az adott tudománynak megfelelő tárgyi tudás, a szakmai nyelv használata	A feleletből megállapítható, hogy a vizsgázó megfelelő tárgyi tudással rendelkezik az érdekvédelmi folyamatokról. Használja a szervezettség, reprezentativitás, kollektív szerződés, érdekvédelem, tiltakozás, demonstráció, sztrájk, szakszervezeti tag, szakszervezeti integráció, munkaadó, munkavállaló, érdekegyeztetés, minimálbér, munka törvénykönyve stb. szavakat.	2
A megközelítés sokszínűsége, komplexitása	A válasz legalább kétféle megközelítést tartalmaz. Pl.: szemlélheti a kérdést a munkaadók és a munkavállalók szempontjából, a szinkrón megközelítés mellett történeti szempontokat is említhet.	1
Önálló vélemény megalkotása, a téma aktualizálása (életszerű, saját vagy a médiából ismert példák alkalmazása)	A vizsgázó önálló véleményt fogalmaz meg, és azt meg is indokolja. Életszerű példákat hoz. Említ a médiából vagy saját környezetéből megismert példákat is.	1
	Összesen	10

3. Elemzés

Szempontok, kompetenciák	A közösségi közlekedésről	Maximális pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	1
A feladat megértése, témátartás	A válaszban valóban a közösségi közlekedésben való részvétel előnyeiről és hátrányairól ír.	1
Lényegkiemelés, a témának megfelelő tények, összefüggések, gondolatok, megállapítások megfogalmazása, általánosítás	A feleletben a vizsgázó lényeges elemeket emel ki. Pl.: meghatározza a közösségi közlekedés fogalmát és eszközeit. Elemzésében kitér az egyéni és a közösségi érdekek lehetséges összeütközéseire, sorra veszi, hogy milyen szempontok befolyásolják az egyén részvételét a közösségi közlekedésben.	2
Az ismeretek mélysége, az adott tudománynak megfelelő tárgyi tudás, a szakmai nyelv használata	A feleletből megállapítható, hogy a vizsgázó megfelelő tárgyi tudással rendelkezik a közösségi közlekedésről. Használja pl. a tömegközlekedés, költség, költséghatékonyság, időhatékonyság, gazdaságosság, környezettudatosság, kihasználtság, járatsűrűség, menetidő, közösségi szempontok kifejezéseket.	2
Önálló vélemény megalkotása, a téma aktualizálása (életszerű, saját vagy a médiából ismert példák alkalmazása)	A vizsgázó önálló véleményt fogalmaz meg, és azt meg is indokolja. Életszerű példákat hoz. Említ a médiából vagy saját környezetéből megismert példákat is.	1
	Összesen	7

4. Grafikon-elemzés **5 pont**

- a) 130%-kal 1 pont
- b) A megtakarítás 116,2 %-ra nőtt, vagy a növekedés 16,2 %-os volt. 1 pont
(Ha a válasz 14-18% között van, akkor az 1 pont megadható.)
- c) A megtakarítás jellemzően azt mutatja, hogy a családnak stabil a pénzügyi helyzete, azaz a családi összbevétele nagyobb, mint a kiadás. 1 pont
(Más, tartalmában helyes válasz is elfogadható.)
- d) Nem jelenthető ki, mert
- az adatokból nem derül ki, hogy a megtakarítással rendelkezők milyen arányban vannak jelen a magyar családok között;
  - pusztán a megtakarítások növekedése nem jelenti az életszínvonal javulását;
  - az ábra nem számol az inflációval, azaz nem derül ki, hogy az időszak végén jelzett megtakarítási összeg vásárlóértéke hogyan viszonyul a korábbi évekéhez.
(Más, tartalmában helyes válasz is elfogadható, de csak akkor, ha a nemleges álláspont mellett érvel!)
- Minden, tartalmában helyes érv 1 pont, összesen: 2 pont

5. Teszt **3 pont****Asszimiláció** A**Emigráció** B**Amnesztia** C*Minden helyes megoldás 1 pont.***6. Fogalom meghatározása** **5 pont**

- a) Jogegyenlőségen, szabadságjogokon és többpártrendszeren alapuló politikai rendszer, amelyben a közhatalmat a választópolgárok által megválasztott képviselők gyakorolják.
(Forrás: Értelmező kéziszótár)
Minden, tartalmában helyes válasz is elfogadható. 1 pont
- b) Törvényhozó, végrehajtó és bírói hatalom (igazságszolgáltatás).
Minden helyes megoldás 1 pont, összesen: 3 pont
- c) A demokrácia a hatalmi ágak szétválasztásán alapuló politikai rendszer. Az egyes hatalmi ágakat különböző szerveződések és intézmények képviselik. 1 pont
Minden, tartalmában helyes válasz is elfogadható.

7. Párosítás **2 pont**

Felelősség	Szabályozás
Az Európai Unió egyedüli felelősségébe tartozik.	A, C
Az Európai Unió és tagállamai közös felelősségébe tartozik.	B
A tagállamok felelősségében maradó területek, amelyeken az EU csak támogató vagy koordináló szerepet játszhat.	D

*Minden helyes megoldás 0,5 pont.***8. Kiegészítés** **4 pont**

- a) nominál
- b) bruttó
- c) minimál
- d) reál

Minden helyes megoldás 1 pont.

---

9. Érvelés**4 pont****Érvelés az egykulcsos adórendszer mellett, például:**

- Egyszerűbbé válik az adórendszer a kifizetők és az adóbevallók részére egyaránt.
- Igazságos: jövedelem nagyságtól függetlenül mindenkinek a jövedelme azonos hányadát kell befizetnie.
- Az alacsony kulcs miatt több pénz marad az embereknél, amelyből megtakaríthatnak, illetve ha fogyasztásra fordítják, az előmozdítja a gazdasági növekedést.
- Javítja az adófizetési morált, többen fizetnek így adót, mint korábban.

*Minden tartalmában helyes érv 1pont, de összesen legfeljebb***2 pont****Érvelés az egykulcsos adórendszer ellen, például:**

- Komoly költségvetési bevételecsökkenést okoz.
- Igazságtalan, mert a legmagasabb jövedelműek is csak ugyanannyi jövedelemhányaddal járulnak hozzá a közös terhek finanszírozásához, mint a legkisebb jövedelműek.
- Nő a különböző jövedelmi decilisek közötti különbség.
- A magasabb keresetűek a korábnál lényegesen kevesebb adót fizetnek.

*Minden tartalmában helyes ellenérv 1pont, de összesen legfeljebb***2 pont**

II. rész

A. Gazdasági ismeretek

1. Teszt 4 pont

1. B
2. A
3. C
4. A

Minden helyes válasz 1 pont.

2. Kiegészítés 4 pont

- a) multinacionális
- b) pénz
- c) csődbiztos
- d) offshore

Minden helyes válasz 1 pont.

3. Elemzés

Szempontok, kompetenciák	Feketegazdaság	Maximális pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	Az elemzés nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát. A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített.	1
Tématartás, lényegkiemelés, probléma- központúság	A rendelkezésre álló források alapján bemutatja a feketegazdaság jelenlétét, arányát a nemzetgazdaságban.	2
A feladatban leírt esetnek megfelelő összefüggések, gondolatok, megállapítások megfogalmazása a szakmai nyelv felhasználásával	Bemutatja azokat a fogalmakat, amelyek a feketegazdasággal függenek össze. Pl.: adócsalás, be nem jelentett munka, be nem jelentett munkaerő, számla nélküli vásárlás, számlavásárlás. Kitér a feketegazdaság nemzetgazdaságra káros hatásaira. Megjeleníti az egyes térségekben eltérő mértékben megjelenő árnyékgazdaságot, utal arra, hogyan függ össze ez a térség fejlettségével.	6
Önálló vélemény megfogalmazása	A vizsgázó véleményt fogalmaz meg. A médiából vagy saját környezetéből megismert példákat említ.	1
Összesen		10
Összesen/2		5

4. Igaz–hamis 2 pont

- a) Hamis
- b) Hamis
- c) Igaz
- d) Hamis

Minden helyes megoldás 0,5 pont.

---

5. Elemzés, érvelés

Szemponatok, kompetenciák	Bankkártya használat	Maximális pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	Az elemzés nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát. A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített.	1
Tématartás, lényegkiemelés, probléma-központúság	Az idézet alapján a bankkártya használatát mutatja be.	2
A feladatban leírt esetnek megfelelő összefüggések, gondolatok, megállapítások megfogalmazása a szakmai nyelv felhasználásával	Használja a bankkártyához kapcsolódó pénzügyi kifejezéseket. Pl.: kamat, tőke, törlesztés, limit. Bemutatja, a bankkártyák használatának árnyoldalait, nehézségeit és előnyeit is mind az egyén, mind a gazdaság szempontjából. Kitér a biztonsági szolgáltatások szerepére. Rámutat a hitelkártyák előnyeire és hátrányaira.	6
Önálló vélemény megfogalmazása	A vizsgázó véleményt fogalmaz meg. A médiából vagy saját környezetéből megismert példákat említ.	1
	Összesen	10
	Összesen/2	5

B. Pszichológia

1. Esszé

Szempontok, kompetenciák	A) Pszichológiai tévhit	Maximális pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	2
A feladat megértése, tématartás, lényegkiemelés	A vizsgázó valóban arról ír, hogy nincs alapja annak a mondásnak, miszerint az ellentétek vonzzák egymást. Érveit kifejti, és példákkal támasztja alá.	2
A témának megfelelő tények, összefüggések, gondolatok, megállapítások közlése	<p>A vizsgázó leírja, kutatások bizonyítják, hogy a hasonló jellemvonásokkal megáldott emberek sokkal valószínűbben vonzódnak egymáshoz, mint azok, akiknek különbözik a személyiségük. Ugyanez a szabály a barátságokra is érvényes. Sokkal valószínűbb, hogy inkább olyanokkal fogjuk tölteni az időnket, akik hozzánk hasonló tulajdonságokkal rendelkeznek, nem pedig olyanokkal, akik egészen mások.</p> <p>A személyiségvonások hasonlósága nem csupán a kezdeti vonzalmat, de a házasságok tartósságát és boldogságát is megbízhatóan előrejelzi.</p> <p>Annak, hogy a hasonlóság vonzalmat eredményez az az oka, hogy az ember a saját véleményét és preferenciáit értékeli magasra, és örül az olyan emberekkel való együttlétnek, akik választásukat megerősítik, mivel e folyamat feltehetően emeli az önbecsülését.</p> <p>A „hasonló hasonlót vonz” következményei személyiségünkön túl világnézetünkre és értékrendünkre is vonatkoznak.</p>	4
Az ismeretek mélysége, az adott területnek megfelelő tárgyi tudás, a szakmai nyelv használata	Használja az ellentétek, vonzalom, személyiségvonás, preferencia stb. szak kifejezéseket.	4
A megközelítés sokszínűsége, komplexitása, probléma- központúsága	Kifejtésében megjeleníti, hogy a hosszú távú kapcsolatban a különbözőségek változatosságot eredményeznek, de az alapértékek azonossága elengedhetetlen.	4
A téma aktualizálása (életszerű, példákat is említ), önálló vélemény megalkotása	A vizsgázó önálló véleményt fogalmaz meg, és/vagy példával illusztrálja az esszében megfogalmazott elméleti ismereteit.	4
Összesen		20
A végső pontszám (összesen/2)		10

Szemponatok, kompetenciák	B) Hazugságvizsgálat	Maximális pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	2
A feladat megértése, témátartás, lényegkiemelés	A vizsgázó valóban a hazugságvizsgálat elméleti hátteréről ír, és részletesen kifejti, miért nem perdöntő a hazugság felderítésében a poligráf használata. <i>Meghatározás: a poligráf olyan vizsgáló eszköz, amellyel több élettani jellemzőt, vérnyomást, pulzust, légzési gyakoriságot, a bőr elektromos vezetőképességét lehet egyszerre mérni, miközben a vizsgált személynek kérdéseket tesznek fel.</i>	2
A témának megfelelő tények, összefüggések, gondolatok, megállapítások közlése	Leírja, hogy ha a vegetatív arousal elengedhetetlen része az érzelemnek, és ha a hazudás emocionális állapotot eredményez, akkor az arousal jeleit használhatjuk annak kiderítésére, hogy valaki hazudik-e vagy sem. <i>Meghatározás: az arousal a szervezet általános izgalmi és éberségi állapota.</i> Az érzelmi arousalal együtt járó fiziológiai változások intenzív érzelmek (pl. félelem, harag) átélésekor jelennek meg. Ezek a fiziológiai reakciók a következők: gyors szívrítmus és légzés, a torok és a száj kiszáradása, megnövekedett izomfeszültség, izzadás, a végtagok remegése és a gyomor hirtelen összehúzódása. A poligráf a fiziológiai válaszok (szívrítmus, vérnyomás, légzés és a bőr változásai) sokaságát egy időben méri. Alapszintként szolgál a vizsgált személy semleges kérdésekre adott válaszainak bemérése nyugalmi állapotában. Ezután következik a vizsgálat, amikor kritikus kérdéseket kontrollokkal és semlegesekkel keverik össze. A feltételezés szerint a kritikus kérdésekre csak a bűnös személy mutat nagyobb fiziológiai válaszreakciót. Fontos kiemelnie, hogy bírósági eljárásokban nem használható perdöntő bizonyítékként a hazugságvizsgálat, hiszen megbízhatósága nem 100 százalékos.	4
Az ismeretek mélysége, az adott területnek megfelelő tárgyi tudás, a szakmai nyelv használata	Használja a hazugságvizsgálat, poligráf, érzelem, emóció, fiziológiai változás, intenzitás, vegetatív stb. szakkifejezéseket.	4
A megközelítés sokszínűsége, komplexitása, probléma-központúsága	Kifejtésében ismertetheti a poligráf megbízhatatlanságának okait. Pl.: a válaszhoz tartozó vegetatív reakciók megmutathatják, hogy a személy izgatott, de azt nem, hogy miért az. Egy ártatlan is reagálhat feszülten. Tájékozott személy félrevezetheti a műszert úgy, hogy semleges kérdések alatt valami izgalmasra gondol, illetve megfeszíti izmait, ezzel a kritikus kérdések mintázatához hasonló alapszintet hoz létre stb.	4
A téma aktualizálása (életszerű, példákat is említ), önálló vélemény megalkotása	A vizsgázó önálló véleményt fogalmaz meg, és/vagy példával illusztrálja az esszében megfogalmazott elméleti ismereteit.	4
Összesen		20
A végső pontszám (összesen/2)		10

2. Forráselemzés

Szemponatok, kompetenciák	Üres fészek szindróma	Maximális pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	1
A feladat megértése, témartás, lényegkiemelés	Valóban arról ír, hogy mit nevezünk üres fészek szindrómának, mik azok a tényezők, amelyek hozzájárulnak a kialakulásához, és nem ágazik el lényegtelen témák irányába.	1
A témának megfelelő tények, összefüggések, gondolatok, megállapítások közlése	Ismerteti, hogy az ifjúkori végleges leválás, amely elköltözéssel is kiegészül, gyakran válságos a szülőpárnak. Már a serdülőkor is sok házassági problémát hoz felszínre, hiszen nincsen szükség a gondoskodó anyukára, a mindent tudó apukára, a szülő feladatvesztett lesz. Ideális esetben partnere felé fordulhat, és megújulhat a házassági kapcsolat, programokkal, utazásokkal, társasági élettel. Szerencsétlen esetben felszínre kerülhet, hogy a házasság visszafordíthatatlanul kiürült, az utóbbi időkben már csak szülőkként kooperáltak, kevés az esély az együtt maradásra. Különösen nehéz a leválás a gyermekét egyedül nevelő szülő, rendszerint anya esetében. Felvázolja, hogy a szülőszerep minősége a leválási folyamatban is megmutatkozik. Sokkal könnyebben megküzdenek ezzel az állapottal azok, akiknek egyéb kreatív feladatai intellektuális és gyakorlati elfoglaltságot is jelentenek, és akiket tartalmas párkapcsolat is segíti e folyamatban.	2
Az ismeretek mélysége, az adott területnek megfelelő tárgyi tudás, a szakmai nyelv használata	Használja az üres fészek szindróma, krízis, megküzdés, élethelyzet, párkapcsolat, szülőszerep, házasság, leválás stb. szakkifejezéseket.	1
A megközelítés sokszínűsége, komplexitása, probléma-központúsága	Kifejtésében hangsúlyozhatja, hogy a szülőszerepnek – szerencsés esetben – egy erős párkapcsolatra épülő szerepnek kellene lennie. Az állandó változásokra való rugalmas reagálást éppen ez a háttér teheti könnyebbé.	1
A téma aktualizálása (életszerű, példákat is említ), önálló vélemény megalkotása	Önálló véleményt fogalmaz meg, és/vagy példával illusztrálja a leírtakat.	2
Összesen		8
A végső pontszám (összesen/2)		4

---

3. Fogalom**2 pont**

A véletlenszerű krízis jellemzői: sértik az önértékelést, megrendítik az önbizalmat, a biztonságérzetet, bármilyen természetű is a konkrét történés. A krízis minden esetben próbára teszi a személy alkalmazkodóképességét. 1 pont

Minden, tartalmában helyes válasz elfogadható.

Kiváltó események lehetnek például:**1 pont**

- munkanélküliség
- egzisztenciális válság
- teljesítmény- és karrierproblémák
- válás
- erőszakos cselekmény átétele
- súlyos betegség
- szeretett személy elvesztése

Az 1 pont eléréséhez legalább két kiváltó esemény említése szükséges.

4. Elemzés

Szempontok, kompetenciák	Mértéktelen fogyasztás	Maximális pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	1
A feladat megértése, témátartás, lényegkiemelés	Valóban arról ír, hogy mit nevezünk bulimiának, mely tényezők járulhatnak hozzá a kialakulásához, párhuzamot talál a fogyasztói társadalom mértéktelenségével, és nem ágazik el lényegtelen témák irányába.	1
A témának megfelelő tények, összefüggések, gondolatok, megállapítások közlése	Ismerteti, hogy a bulimiát nagy mennyiségű étel gyors, rövid időn belül történő elfogyasztása jellemzi ismételt periódusokban, amit az étel eltávolításának kísérletei követnek hányás vagy hashajtók segítségével. A bulimiás zabálások gyakoriak és szélsőségesek is lehetnek. A zabálást követő megtisztulás miatt a bulimiások testsúlya viszonylag normális, ezért ez a betegség rejtve maradhat. Élettani következményei: káliumegyensúly felborulása, kiszáradás, szívritmuszavar, vizeletszervi fertőzések stb. A betegség hátterében állhat önértékelési probléma, depresszió, de társadalmi tényezők is szerepet játszanak (soványabb női ideál túlhangsúlyozása). Felvázolja, hogy a bulimiával kapcsolatban nemcsak az egyén betegségéről beszélhetünk, hanem a jelenség kiterjeszhető a mai fogyasztói társadalom fogyasztói kultúrájára is. A globalizálódó fejlődés motorja ugyanis a fogyasztás, az értelmetlen fogyasztás, a túlfogyasztás. A modern ember mindent túlfogyaszt: ételt, energiát, információt, árut, autót, mobiltelefont, ruhát, természeti területet stb.	2
Az ismeretek mélysége, az adott területnek megfelelő tárgyi tudás, a szakmai nyelv használata	Használja a bulimia nervosa, zabálás, önértékelés, depresszió, társadalmi elvárás, fogyasztás, mértéktelenség, mértékletesség, böjt stb. szakkifejezéseket.	1
A megközelítés sokszínűsége, komplexitása, probléma-központúsága	Kifejtésében rávilágíthat, hogy a mértéktelenül fogyasztó ember megkaphat minden jót, de minél többet raknak elé, annál többre vágyik és annál boldogtalanabb. Esetleg megemlítheti, hogy <i>november 28. a fogyasztási szünnap ünnepe</i> . A mozgalom hívei 1991 óta ezen a napon a túlfogyasztás ellen tiltakozva, kollektív fogyasztói böjtöt hirdetnek.	1
A téma aktualizálása (életszerű, példákat is említ), önálló vélemény megalkotása	A vizsgázó önálló véleményt fogalmaz meg, és/vagy példával illusztrálja a leírtakat.	2
Összesen		8
A végső pontszám (összesen/2)		4